



Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

EtnoMałopolska - 3 dniowe warsztaty szkoleniowe dla przedstawicielek Kół Gospodyń Wiejskich z Województwa Małopolskiego – strażniczek dziedzictwa kulturowego regionu

Szaflary, 8-10 lipca 2020

Świadomość i odpowiedzialność regionalna – lokalne dziedzictwo jako wyznacznik tożsamości i potencjał prorozwojowy

**dr Joanna Dziadowiec-Greganić
(Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Fundacja ARTS)**

Dziedzictwo



Dziedzictwo narodowe



wartość historyczna • wartość naukowa • wartość estetyczna



dzieło sztuki

Tradycja (łac. *tradere* - przekazywać dalej)



narodowa • regionalna • lokalna • religijna • rodzinna

Nowa filozofia dziedzictwa

*Nie ma dziedzictwa bez **świadomości** dziedzictwa.*

[Krzysztof Pomian]

*Tradycja stała się **dobrem świadomym**.*

[Waldemar Kuligowski]

Akt  udzielnienia / patrymonializacji (fr. *patrimoine*) / heritization (ang. *heritage*)



Dziedzictwo • tradycja



Dziedzictwo • tradycja

moje / nasze



wartość emocjonalna



Dziedzictwo • tradycja



Dziedzictwo • tradycja ← JA / MY

moje / nasze

- ☐ kultywowanie
- ☐ używanie
- ☐ przekazywanie (wewnątrz **naszej** wspólnoty + na zewnątrz – poza nią)
- ☐ **praktykowanie** (skierowane ku **przeszłości** realizowane w **teraźniejszości**)

*Dziedzictwo jest **procesem** a nie rzeczą i z natury jest niematerialne – to ciągły, eksperymentalny **dialog z przeszłością**: «proces» zamiast «produkt», dziedzictwo jest **czasownikiem** a nie rzeczownikiem.*

[Keith Emerick]

*Dziedzictwo jest **praktyką** konstruowaną w **teraźniejszości**.*

[Keith Emerick]



Dziedzictwo • tradycja



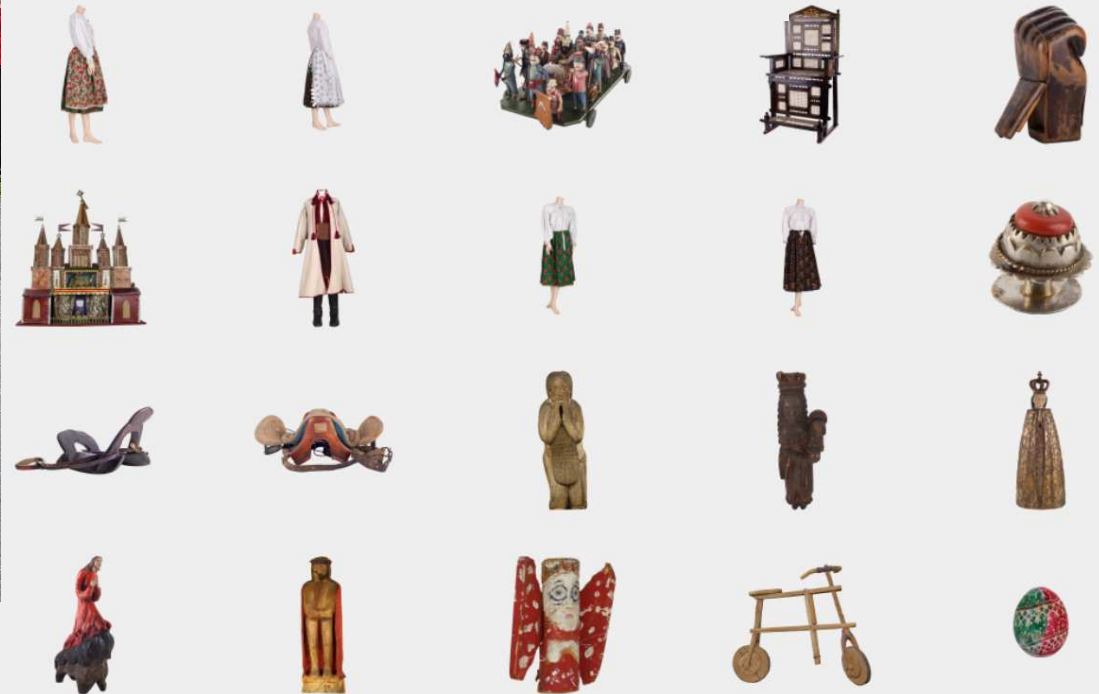
Dziedzictwo • tradycja

W NAS
(wewnątrz)

w obiegu • nasze środowisko (lokalne)

OBOOK NAS
(na zewnątrz)

poza obiegiem • środowisko specjalnie stworzone



Dziedzictwo • tradycja



*Tradycję należy pojmować jako **proces przekazu**, czyli jako „tradere”, bądź jako to, co jest **treścią przekazu**, czyli jako „traditum” [...]. Wskutek takiego rozróżnienia, zdaje się dominować w pojęciu tradycji z jednej strony element aktywny, a więc dynamiczny, z drugiej, pasywny lub statyczny [...] „Tradere” jest zbędne, jeśli „traditum” straciło na znaczeniu. Z drugiej strony „traditum” bez „tradere” [...] należy jedynie do skamielin niezdolnych do życia.*

[Otakar Nahodil]



*Dziedzictwo coraz częściej jest rozumiane jako proces, podczas którego zachodzi **negocjowanie przeszłości** a przez to **i** ukształtowanej na jej bazie **tożsamości**.*

[Laurajane Smith]

*Dziedzictwo jest stale **wybierane**, odtwarzane i **renegocjowane w teraźniejszości**.*

[Rodney Harrison]

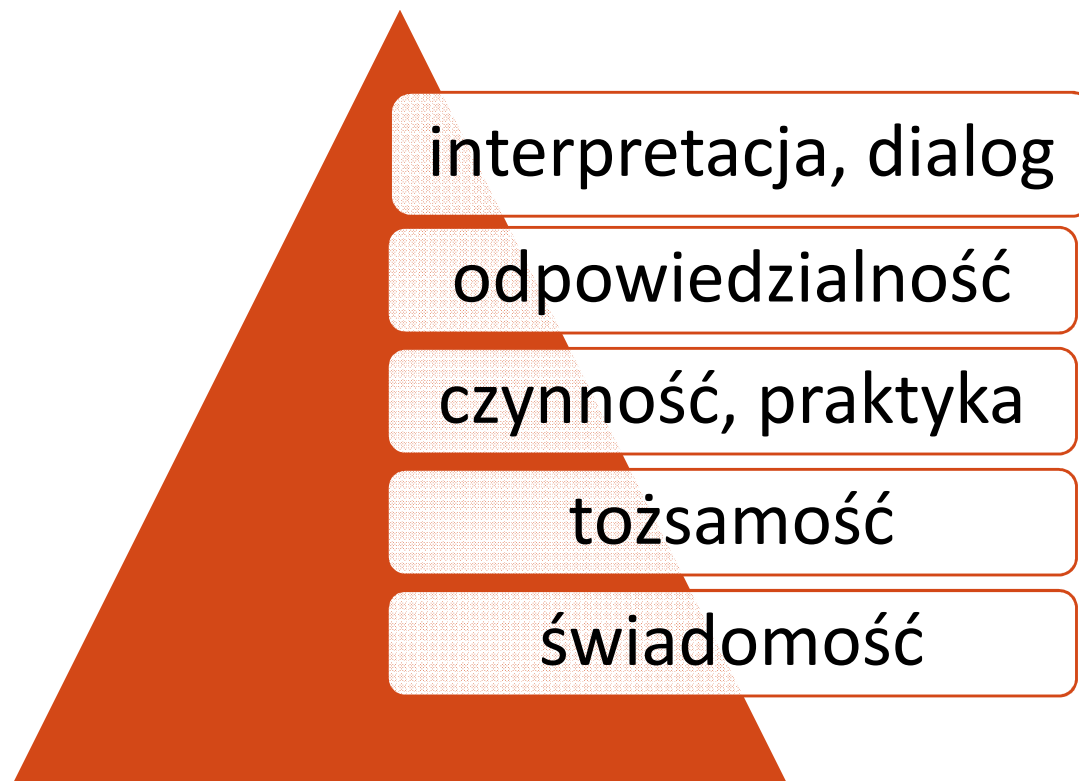
*Dziedzictwo to sposób, w jaki **przeszłość staje się „aktywna i żywa” w teraźniejszości**.*

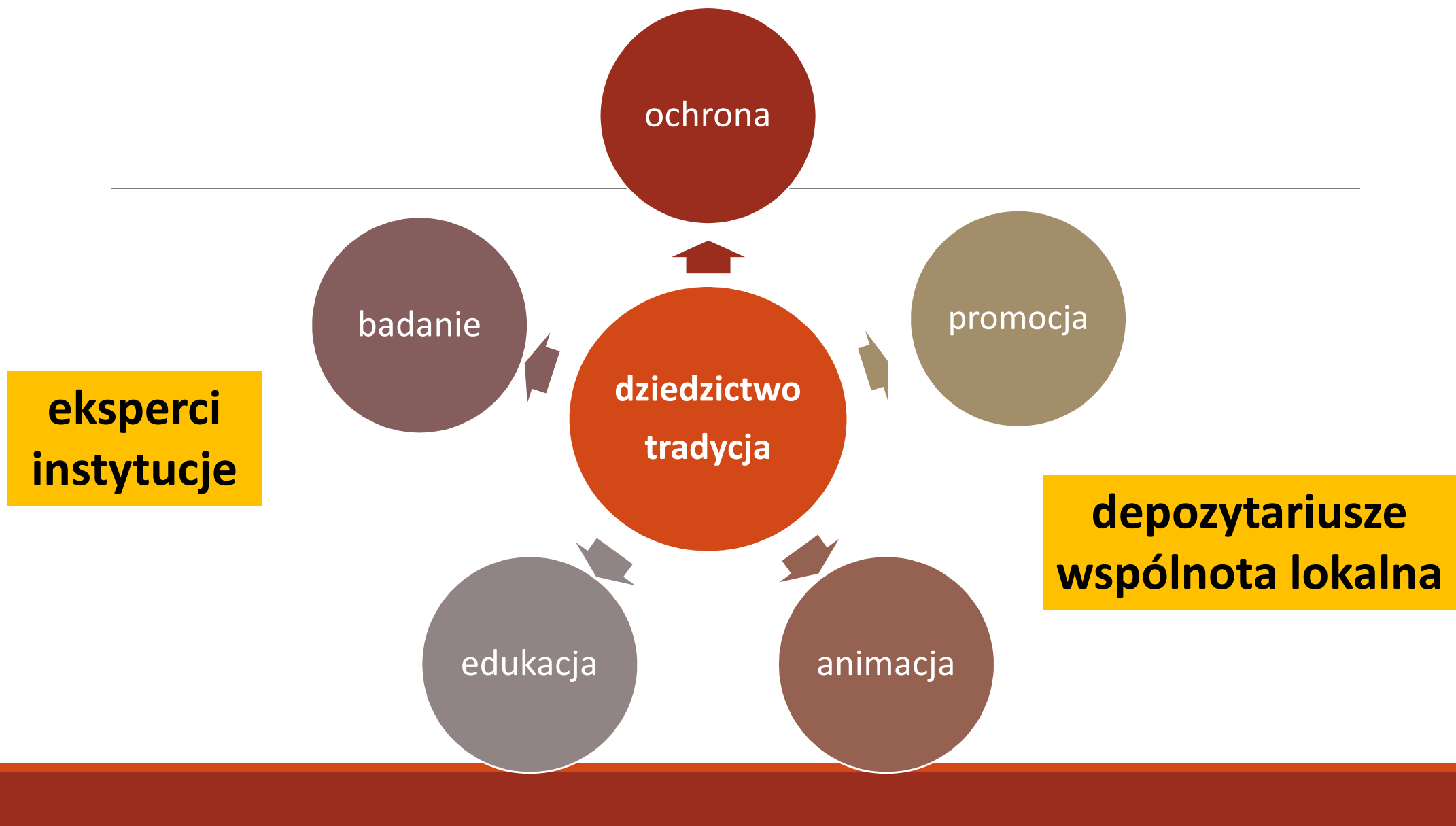
[Emma Waterton, Steve Watson]



Dziedzictwo • tradycja

DZISIAJ



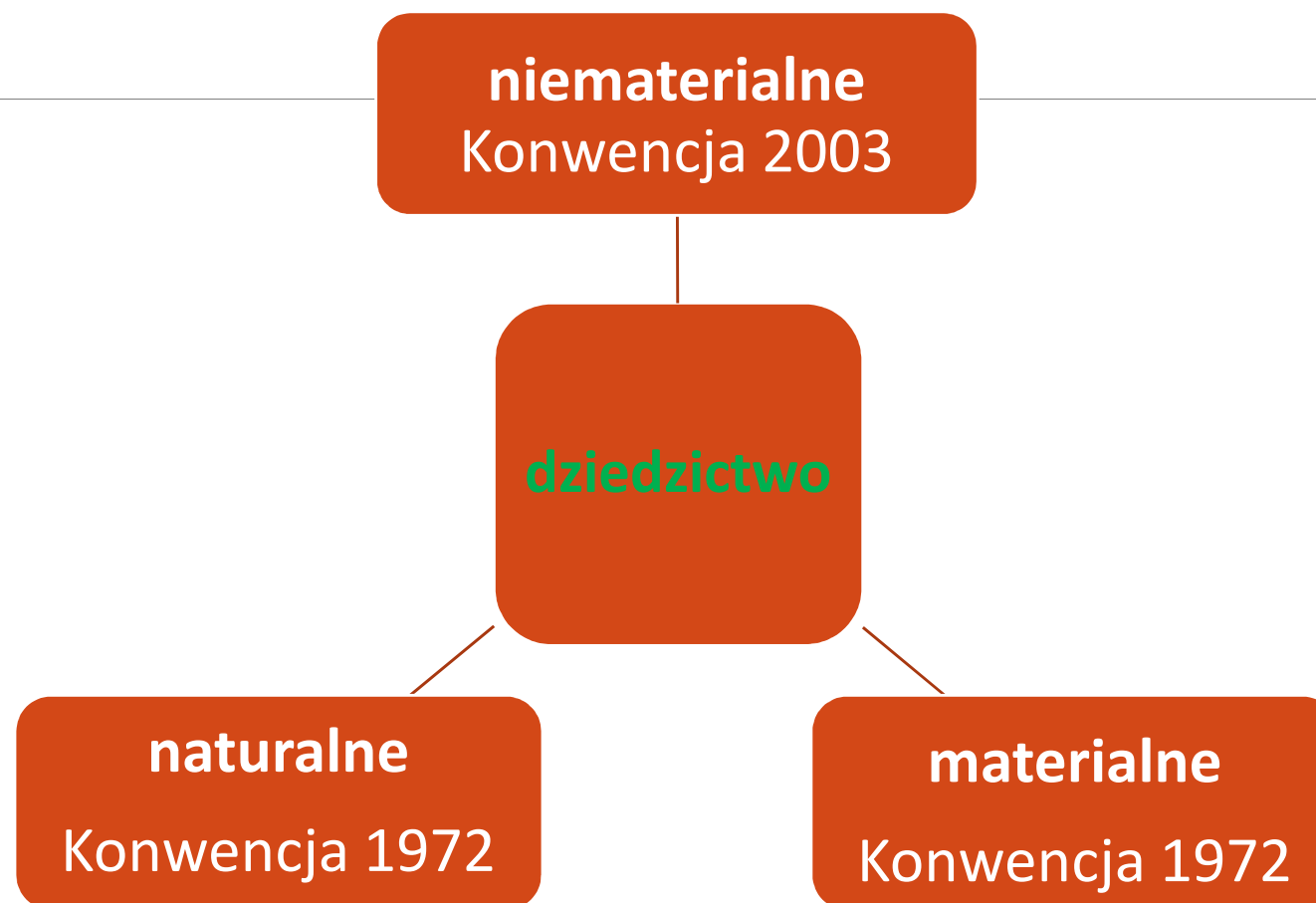


wszyscy jesteśmy ekspertami dziedzictwa.

[Jeremy Wells]

System ochrony dziedzictwa

UNESCO



dziedzictwo niematerialne

Praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedza i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturowa – które wspólnoty, grupy i, w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część **własnego dziedzictwa** kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im **poczucie tożsamości** i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności.

Dla celów niniejszej Konwencji, uwaga skierowana jest wyłącznie na takie niematerialne dziedzictwo kulturowe, które jest zgodne z istniejącymi instrumentami międzynarodowymi w dziedzinie praw człowieka, jak również odpowiada wymogom wzajemnego poszanowania między wspólnotami, grupami i jednostkami, oraz zasadom zrównoważonego rozwoju.

dziedzictwo niematerialne

DZIEDZINY

- a) tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego
 - b) sztuki widowiskowe i tradycje muzyczne
 - c) zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne
 - d) wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata
 - e) umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym
- 

dziedzictwo niematerialne - SYSTEM LIST

Lista niematerialnego dziedzictwa kulturowego wymagającego pilnej ochrony

(Polska: krajowa lista – BRAK; światowa lista – BRAK)

Lista reprezentatywna niematerialnego dziedzictwa kulturowego

(Polska: krajowa lista – 41 wpisów; światowa lista – 1 wpis)

Rejestr programów, projektów i działań mających na celu ochronę niematerialnego dziedzictwa kulturowego („Rejestr Najlepszych Praktyk”)

(Polska: krajowa lista – 2 wpisy; światowa lista – BRAK)

internacjonalizacja

uniwersalizacja

standaryzacja

globalizacja

brak granic

międzykulturowość

utowarowienie

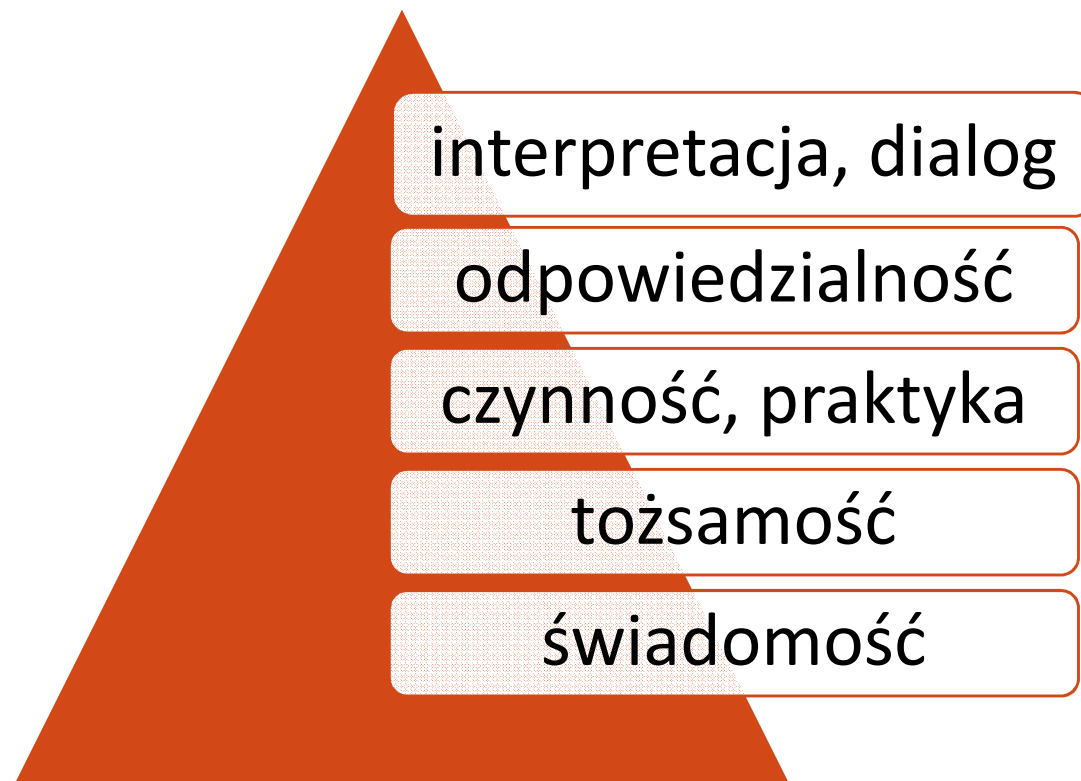
globalna wioska

konsumpcjonizm

zacieranie różnic kulturowych

Dziedzictwo • tradycja

DZISIAJ



Dziedzictwo • tradycja



RYNEK

moje / nasze

rezerwuar / zbiór zasobów

*Dziedzictwo oznacza selektywne i nakierowane na teraźniejszość
wykorzystywanie zasobów z przeszłości.*

[John E. Tunbridge]

*Dziedzictwo oznacza zindywidualizowaną, dynamiczną przestrzeń
dyskursywną, w której na drodze interakcyjnej konstruowany jest
rezerwuuar zasobów kulturowych z przeszłości i powiązane z nim
znaczenia.*

[Mariusz Dzięglewski, Marta Juza]



Dziedzictwo • tradycja



RYNEK

moje / nasze

rezerwuar / zbiór zasobów



potencjał prorozwojowy

Dziedzictwo • tradycja



RYNEK

moje / nasze

rezerwuar / zbiór zasobów



potencjał prorozwojowy



PRODUKT



*Dziedzictwo to szczególny sposób **produkcji kulturowej**, w którym **wytwarza się coś nowego, co równocześnie odwołuje się do przeszłości**. Produkcja ta działa w sferze regulacji tożsamości kulturowych i narodowych.*

[Barbara Kirshenblatt-Gimblett]

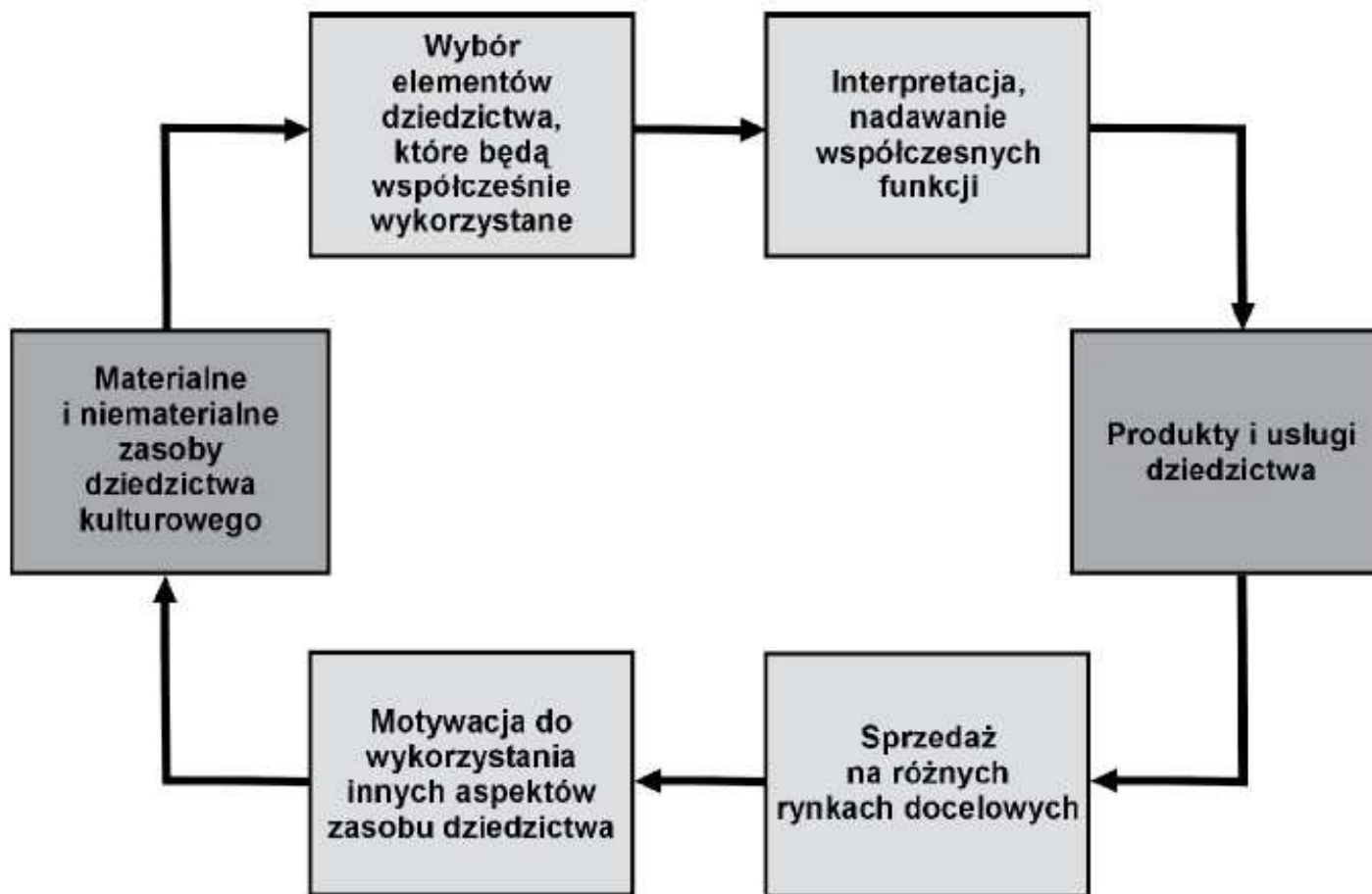


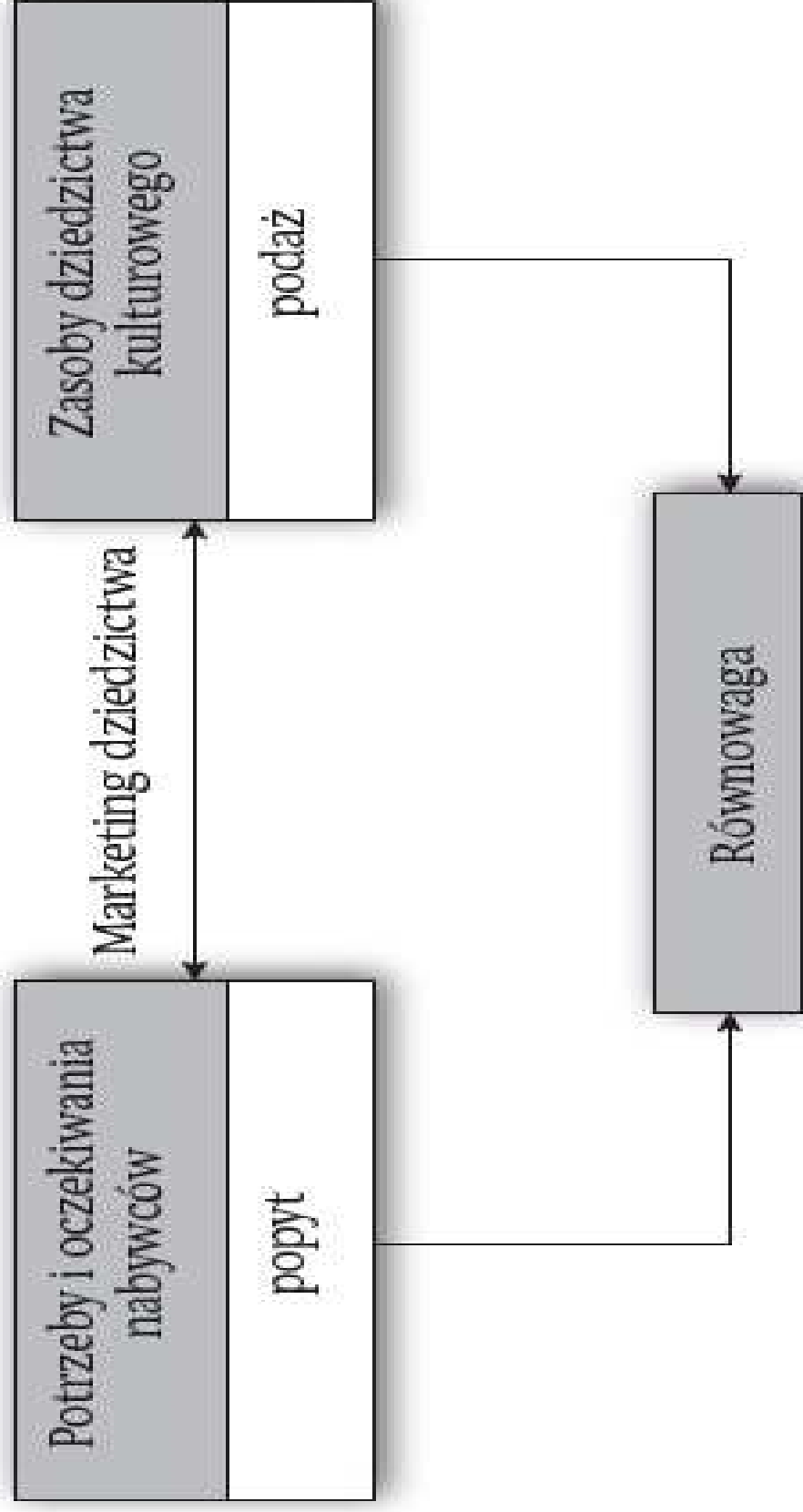
*Dziedzictwo jest konstruktem wykuwanym w codziennym
żywiole społecznym. Nadto, **nie jest** ono **hermetycznie
zamkniętym zbiorem dóbr**, funkcjonującym w próżni
odciętej od globalnych wpływów kulturowych.*

[E. Nieroba, A. Czerner, M.S. Szczepański]



Proces transformacji zasobów dziedzictwa w dobra rynkowe





Rynek dziedzictwa kulturowego

Sfera podaży

Podmioty występujące zarówno
jako tworzący popyt, jak i konsumenci
dóbr i usług dziedzictwa

Sfera popytu

Właściciele
i inne podmioty lokalne
tworzące podaż

Lokalni
konsumenci/„wtajemniczeni”

Podmioty prywatne będące
właścicielami dziedzictwa, dla których miejsce
jego lokalizacji jest miejscem zamieszkania
lub podstawą działalności gospodarczej

Społeczność lokalna

Mieszkańcy obiektów i zespołów zabytkowych

Władze lokalne

Instytucje publiczne finansowane
na szczeblu lokalnym

Lokalne instytucje pozarządowe

Lokalne przedsiębiorstwa wykorzystujące
dziedzictwo w swej działalności gospodarczej

Lokalne media

Ponadlokalne podmioty gospodarcze,
dla których dane dziedzictwo
jest podstawą działalności gospodarczej

Władze publiczne wyższego niż lokalny szczebla

Właściciele dziedzictwa spoza danej gminy

Miłośnicy niemieszkający w danym miejscu

Instytucje publiczne finansowane
na szczeblu pozalokalnym

Instytucje pozarządowe spoza gminy

Specjaliści

Ponadlokalne media

Turyści i odwiedzający

Tworzące podaż
podmioty z zewnątrz

Konsumenci pozalocalni/
„przybysze”

Glokalizacja

globalne  lokalne

-
- ☐ *dochakuka, dochaku* – żyjący na swojej ziemi
 - ☐ dostosowywanie globalnych trendów, produktów i usług do lokalnych uwarunkowań społecznych, kulturowych, religijnych (rynków i odbiorców)
 - ☐ dostosowywanie globalnych strategii marketingowych do warunków lokalnych
 - ☐ aktywny odbiór i adaptacja globalnych treści lokalnie
 - ☐ wzory i „sensy” globalne kształtowane są przez lokalnych odbiorców w ich lokalnych środowiskach w myśl lokalnych norm i wartości

*Lokalność i globalność nie występują jako kulturowe opozycje, ale są raczej jednoczesnymi, **przenikającymi się zasadami.***

[Roland Robertson]

„myśl globalnie, działaj lokalnie”



Etnokonsumeryzm



- ❑ postawa konsumencka polegająca na preferowaniu zakupu produktów rodzimego pochodzenia
- ❑ *CET scale/CETSCALE* – skala etnocentryzmu konsumenckiego – skłonność do nabywania i preferowania produktów rodzimych w odniesieniu do takich samych produktów pochodzących z rynków zagranicznych
 - kampanie: „Teraz Polska”, „Dobre bo Polskie”, „Polski ślad”, „Docień polskie”
 - aplikacje: Pola, Polskie Marki



made in  MAŁOPOLSKA







<https://www.youtube.com/watch?v=3lBn4FZ-zmU>

Etnomarketing

- ❑ technika marketingowa ukierunkowana na dotarcie do grup kulturowych, narodowych, etnicznych, regionalnych, religijnych
- ❑ różnicowanie oferty ze względu na specyfikę kulturową grupy
- ❑ dostosowanie działań marketingowych do wzorów, norm i wartości grup kulturowych
- ❑ marketing zorientowany na nisze rynkowe
- ❑ uwzględnianie i podkreślanie korzeni kulturowych, stylu życia oraz tożsamości kulturowej danej grupy konsumentów (etnokonsumentów)
- ❑ produkty/oferty/usługi zaadoptowane do kulturowych charakterystyk konsumentów
- ❑ etnotargetowanie → gust kulturowy, odkodowanie kulturowych kodów, symboli

Z punktu widzenia marki wszyscy jesteśmy różni











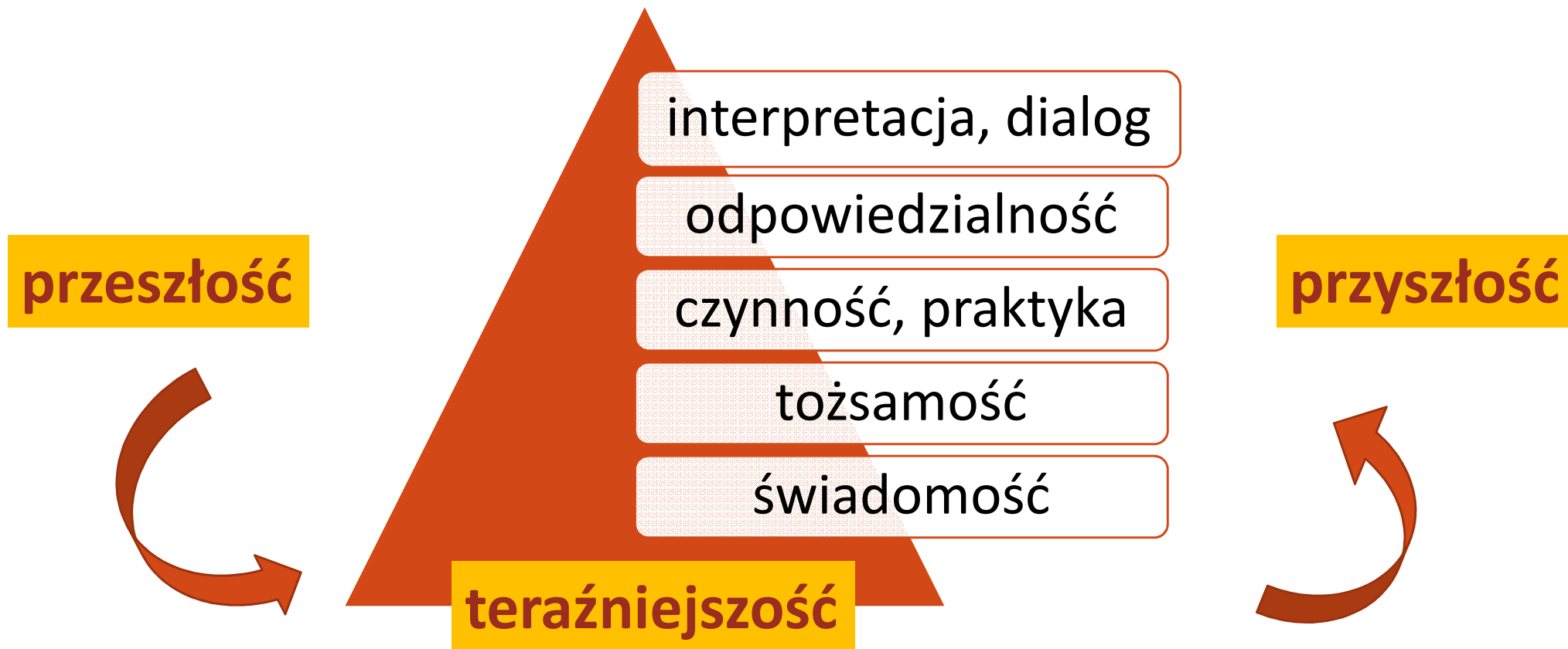


ethnomarketing

<https://www.youtube.com/watch?v=GCmkuQug1es&t=6s>

Dziedzictwo • tradycja

JA / MY



*[B]yć spadkobiercą nie oznacza być epigonem. Żyć w tradycji, nie oznacza ograniczać się do niej. **Odziedziczyć dom, oznacza nim zarządzać, a nie przekształcać go w muzeum pozostawiając rodzicielskie sprzęty na swoich miejscach.** [...] Stańcie się tymi, którymi jesteście; wówczas przyzywać będziecie przyszłość i przeszłość w żarze ogniskowej współczesności. [...] Wówczas pozyskacie rzeczywistą, „żywą” tradycję, a nie tylko rozdygotane odbicie.*

[Ernst Jünger]





Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

**Dziękuję uprzejmie za uwagę
i zapraszam serdecznie do kontaktu!**

dr Joanna Dziadowiec-Greganić

joanna.dziadowiec@gmail.com

<https://uj-pl.academia.edu/JoannaDziadowiecGreganić>

<https://arts-fun.pl/>